

การศึกษาภูมิปัญญาจากจิตกรรมฝาพนัง กับการพัฒนาหลักสูตรท่องเที่ยวน้ำ

เรื่อง “จิตกรน้อย”

กรณีศึกษา : จิตกรรมผ่านนิวัติจะทึ้งพระ ทำบลจะทึ้งพระ อ้าເກອສທິງພຣະ ຈັ້ງວັດສົງຂລາ

ນັກສູງສະຫະພາບ ນາງລູ້ກໍາ

คำสำคัญ 1. ภูมิปัญญา 2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ความนำ

ชาติไทยมีอุดมความเป็นมาอันยาวนาน ซึ่งมีเอกลักษณ์ที่ได้เด่นเฉพาะตัว เป็นผลมาจากการปัญญาของชนในชาติที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานจากรุ่นสู่รุ่นและผสมผสานด้วยศิลปะอันวิจิตรจนกลมเป็นผลงานศิลปกรรมทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนใครในโลก (อินทิรา หิรัญสาย. 2545 : 10) ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ ในยุคของข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน ทำให้เกิดการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับคำกล่าวของ วิชิตนันทสุวรรณ และ จำง แรกพินิจ (2545 : แผ่นปลิว) ที่ว่า การพัฒนาประเทศตามอย่างตะวันตกทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และการวัฒนธรรมตะวันตกอย่างไร้ตัวเป็นอย่างที่คิดในรอบศตวรรษที่ผ่านมากล่าวได้ว่า ผลพวงของการพัฒนาแบบนี้เข้าไป ได้ทำลายภูมิปัญญาของชุมชน หรือของสังคมไทยแท้ในรากน อันเป็นส่วนเดียวที่ควรประยุกต์ให้ทันสมัยใช้ประโยชน์ลงในหลาย ๆ ด้าน การทำลายภูมิปัญญาไทย จึงมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะเดียวกัน รุ่ง แก้วแดง (2541 : 204) กล่าวว่า ในการพัฒนาประเทศเพื่อให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมนั้น เราให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีตลอดมา แต่ยังพัฒนา Kirkพบร่วมประเทศไทยต้องวิ่งตาม และพึงพาภูมิรู้ของต่างประเทศตลอดเวลา เป็นการพัฒนาที่นำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย นับตั้งแต่การเสียเบรียบดุลการค้า ความไม่สมดุลระหว่างอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรม และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ก็เป็น เพราะเราได้

*นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พัฒนาประเทศ และจัดการศึกษาโดย ทอดทึ่งของดีที่มีอยู่ในห้องถังของตน นั้นก็คือ “ภูมิปัญญาห้องถัง” เป็นองค์ ความรู้ที่มีอยู่ในห้องถัง ซึ่งชุมชน ได้ สั่งสมประสบการณ์ ความรู้ โดย ถ่ายทอดจากผู้รู้โดยอาศัยศักยภาพ ความ สามารถที่มีอยู่ แก่ปัญหาการจัดการการ ดำเนินชีวิตในห้องถัง

การศึกษามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาไทยเป็น อย่างมาก เนื่องจากปัจจุบัน มักจะได้ยิน ข้อเสนอแนะค่อนข้างมากว่า ควรมีการ พัฒนาระบบการศึกษา ให้สอดคล้องกับ ความต้องการของคน ควรปรับปรุง หลักสูตร ระบบการเรียนการสอน ให้ สัมพันธ์กับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในชุมชนควร ส่งเสริมภูมิปัญญาห้องถังที่มีอยู่ใน ชุมชนให้มากขึ้น ควรนำภูมิปัญญาเข้า มาในโรงเรียนและเพิ่มให้นักเรียนเกิด ความรู้ความเข้าใจเห็นคุณค่า ศรัทธาใน ห้องถัง และภูมิปัญญาห้องถังของ ตนเองมากยิ่งขึ้น (จรัพันธ์ ไตรทิพย์รัล 2542 : 46) ข้อเรียกร้องดังกล่าว เป็น ผลที่มาจากการล่มสลายทางการศึกษา ที่พยายามก้าวย่างอย่างตะวันตกในอดีต ที่ผ่านมานั่นเอง สอดคล้องกับคำกล่าว ของ พญ. เทียมศักดิ์ (2543 : 56) ที่ว่า การเรียนรู้ได้เกิดขึ้นจากแนวทางการ พัฒนาของรัฐ ที่ใช้ระบบการศึกษาเป็น เครื่องมือในการพัฒนา ทำให้ระบบ โรงเรียนอยู่ภายใต้ระบบราชการ ที่มีการ ลั่นการในแนวเดิงจากส่วนกลาง ไปยัง ส่วนภูมิภาคและส่วนห้องถัง และการ

พยายามทำประเทศ ให้พัฒนาไปในแบบทันสมัย ด้วย การนำแนวคิดจากต่างประเทศโดยการใช้ระบบราชการ เป็นการเรียนรู้ที่ถูกกำหนดจากส่วนกลาง การเรียนรู้อย่าง จำกัด และครูผู้สอนไม่ได้พัฒนาการสอนเท่าที่ควร การ เรียนรู้ในวิถีชีวิตมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต เพาะ แหล่งในการเรียนรู้มีอยู่ทั่วไป ทั้งในครอบครัว ชุมชน วัด และในธรรมชาติ รวมทั้งผู้ให้การถ่ายทอดการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เพื่อน ครู พระสงฆ์ หมอดินบ้าน ต้นไม้ สัตว์ ในวนสถาน โบราณวัตถุ ทุกคนทุกสิ่งใน โลกนี้ล้วนเป็นผู้ถ่ายทอดได้ โดยอาศัยภูมิปัญญาของสิ่ง เหล่านี้เป็นตัวจกรสำคัญในการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับจุดเด่นของชุมชน จะ ช่วยให้เกิดการพัฒนาทักษะความชำนาญ ของแรงงานเมื่อ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและรักษาภูมิปัญญาห้องถังเอาไว้ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการอพยพแรงงาน จากชนบทเข้าสู่ กรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ลงได้ จะช่วยให้เกิดการจ้าง งานในห้องถังอันจะนำมาซึ่งการกระจายโอกาสทาง เศรษฐกิจและความเจริญ ผลงานให้ครอบครัวและชุมชน มี ศักยภาพ ใน การพัฒนาห้องถังให้เกิดความเข้มแข็ง อันเป็น สาเหตุให้สามารถลดปัญหาชุมชนล้ม塌ภายลงได้ (กรมวิชา กการ 2541 : 9) ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕- ๒๕๔๙) ได้กล่าวถึงการพัฒนา ศักยภาพของคนไทย โดยได้กำหนดแนวทางในการปฏิรูป การศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่เน้นปฏิรูประบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครูให้มีทั้งคุณธรรม จริยธรรม วิชาการและทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ภายใต้ระบบการ ประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐานทุกขั้นตอน ปรับปรุงการจัด กระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด รวมทั้งได้ ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธ ศักราช 2542 กำหนดให้นำวิถีงานทางการศึกษา ระดม ทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญา ห้องถังของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อนำมาใช้

ทางการศึกษา (ราชกิจจานุเบKA 2542 : 53) โดยทำการวิจัยตามวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาที่ແങ່ຍູ້ໃນພາພຈິຕຽກຮ່ວມຝາ ຜັນງວດຈະທຶນພຣະ ຕຳບລຈະທຶນພຣະ ຄຳເກອສທຶນພຣະ ຈັງຫວັດສົງລາ

2. เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาพัฒนาหลักสูตรທີ່ອື່ນເຮືອງ “ຈິຕຽກຮ່ວມ້ອຍ” ໃນຮະດັບຂັ້ນປະມົນສຶກສາປີທີ່ ๓ ຂອງໂຮງຮຽນບ້ານຈະທຶນພຣະ ຕຳບລຈະທຶນພຣະ ຄຳເກອສທຶນພຣະ ຈັງຫວັດສົງລາ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัย โดยแบ่งวิธีการวิจัยออกเป็น ๓ ส่วน ส่วนแรก เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อทำความเข้าใจต่อข้อมูลเชิงประจักษ์ และข้อมูลจากเอกสาร เพื่อให้การเก็บข้อมูลปฐมภูมิครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่สอง นำข้อมูลส่วนแรกไปอธิบายความสัมพันธ์ปราກฎการณ์ของເຮືອງตามกรอบแนวคิด โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ ส่วนที่สาม นำภูมิปัญญาที่ແങ່ຍູ້ໃນພາພຈິຕຽກຮ່ວມຝາ ຜັນງວດຈະທຶນພຣະ เป็นข้อมูลหาแนวทางพัฒนาเป็นหลักสูตรທີ່ອື່ນເຮືອງ “ຈິຕຽກຮ່ວມ້ອຍ” เพื่อใช้เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมรายวิชาศิลปะ ช่วงชั้นที่ ๑ ຮະດັບຂັ້ນປະມົນສຶກສາປີທີ່ ๓ โดยวิธีวิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับເຮືອງທີ່ຈະວິຊາ ซึ่งจะมีส่วนในการกำหนดเค้าโครงวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก การเก็บข้อมูลภาคสนาม

2. ขั้นเก็บรวบรวม

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับຈິຕຽກຮ່ວມຝາ ຜັນງວດຈະທຶນພຣະ และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรທີ່ອື່ນ จากแหล่งเอกสารต่างๆ ตามที่กำหนดໄວ້ในขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บ

รวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบ การสังเกตใช้วิธีจดบันทึกและถ่ายภาพประกอบ ส่วนการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการบันทึกในแบบบันทึกเสียง และ / หรือจดบันทึกตามความเหมาะสม โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มบุคคลที่จะสัมภาษณ์ໄວ້แล้วคัดเลือกเฉพาะที่สามารถให้รายละเอียดข้อมูล ตามที่กำหนดในขอบเขต ด้านแหล่งข้อมูลออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเสริม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตัวผู้วิจัย ทำหน้าที่สัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และบันทึกเสียง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม ทั้งຮະດັບบุคคลและຮະດັບกลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต พฤติกรรม และวิธีวิธีของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล แล้วนำมาสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จัดทำรายงานผลการวิจัย โดยประยุกต์วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบาย ความสัมพันธ์ของคน ความรู้ ทรัพยากร ที่ปรากฏในພາພຈິຕຽກຮ່ວມຝາ ຜັນງວດຈະທຶນພຣະ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด และขอบเขต ของเนื้อหาในการวิจัย

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จากผลการวิจัยพบว่า

1. ภูมิปัญญาที่ค้นพบจากຈິຕຽກຮ່ວມຝາ ຜັນງວດຈະທຶນພຣະ มีองค์

2. ภาคจิตกรรมฝาผนัง วัดจะทิ้ง
พระ มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอย่าง
แนบแน่นกับมติทางด้านสังคมกล่าวคือ
แสดงประเพณีนิยมของชาวบ้านในท้อง
ถิ่น เรื่องราวชีวิตประจำวันของชาวบ้าน
แห่งปะกออบ เช่น การทำนาหากิน การ
แต่งกาย ประเพณีที่แสดงให้เห็นความ
สำคัญของพุทธบริษัทสืบอันมีพระสงฆ์
เป็นแกนสำคัญแสดงลักษณะอันเป็น
แบบประเพณีไทยอย่างแท้จริง

3. ภาคบุตรกรรมฝ่าผนังวัดจะทิ้ง
พระ สืบเรื่องราววีแสดงความสัมพันธ์
กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมด้านพระพุทธ
ศาสนา เนื่องจากว่าสถานที่ดังกล่าว มี
พุทธศาสนาิกชนมาไว้รวมซึ่งกันอยู่เสมอ
เมื่อนำเอามาจิตกรรมฝ่าผนังไปปรากฏอยู่
ที่ฝ่าผนังของโบสถ์ มีความหมายสมที่
ในมั่นน้ำหักจูงไปในทางเดียว ดังนั้นการ
เขียนภาคบุตรกรรมฝ่าผนังวัดจะทิ้งพระ
ของเจ้าอาวาสพระครูวิจารณ์ศิลคุณ(ชู)
โดยนายช่างเคลื่อน และนายช่างไป จึง
เกิดขึ้นจากความหมายสมและมองเห็น
สิ่งที่ดี เช่นนี้เองน่าจะเป็นประเพณีนิยม
ของการเขียนภาคบุตรกรรมบนฝ่าผนัง
ของวัดต่างๆ ในประเทศไทย

4. การเขียนภาพจิตกรกรรมฝาผนัง
วัดจะทิ้งพระ แสดงให้เห็นสุนทรียภาพ
อันยิ่งใหญ่ของเจ้าอาวาสวัดครุฑาราม

ศิลคุณ(ชู) นายช่างเคลื่อนและนายช่างปั้น ที่จงใจสร้าง
สร้างความงามด้านจิตกรรมไทยประเพณีไว้บนฝาผนังวัด
จะทิ้งพระ เพื่อต้องการใช้เป็นภาพประดับตกแต่งวัดจะทิ้งพระ
ให้มีความงามสมกับที่เป็นพุทธสถาน ให้คนในท้องถิ่น
ต่ำบลจะทิ้งพระซึ่งบุคุณค่าทางเรื่องราวของพระพุทธศาสนา
และແpongไปด้วยคติความเชื่อ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่
สำคัญของท้องถิ่นและของประเทศไทย โดยเลือกเรื่องราว
ในพระพุทธศาสนาตอนพระพุทธองค์เสด็จจากดาวดึงส์ และ
ยังประกอบไปด้วยเหล่าเทวดาบนสรวงสวรรค์ และภูตผี
ปีศาจที่รับถูกข้อกรรมอยู่ในนรา เปิดสามไกสวารค์ มนุษย์
และนรกร การถ่ายทอดเช่นนี้ย่อมมีผลต่อคนดูโดยตรง เพราะ
คนดูได้เห็นสภาพของนรา สวรรค์ ซึ่งเป็นเรื่องลับไม่มีตัวตน
ไม่อาจจะเห็นได้ในสภาพความเป็นจริง ແpongไปด้วยคติความ
เชื่อที่ว่า การทำดีย่อมได้ดี การทำชั่วย่อมได้ชั่ว การ
ถ่ายทอดเป็นภาพจิตกรรม จึงมีสวรรค์ มีนรก เปรียบ
เทียบกันอยู่

5. ภูมิปัญญาสากัลด้านจิตกรรมฝาผนังวัดจะทิ้งพระกันแล้วได้ว่าเป็นจิตกรรมไทยประเพณี และเป็นศิลปะประจำชาติไทย โดยแท้จริงมีอิทธิพลของศิลปะจิตกรรมที่เป็นภูมิปัญญาไทยในสมัยอยุธยาตอนปลาย และรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเขียนภาพให้มองจากทิ่ง ภาระสร้างสรรค์บรรยายกาศด้วยสีสัน

6. ภูมิปัญญาที่ແພງอยู่ในภาคพิจกรรมฝาผนัง วัดจะ
ทึ้งพระ เป็นผลงานของห้องถินที่โรงเรียนสามารถนำเข้าสู่
โรงเรียนในลักษณะการพัฒนาหลักสูตรห้องถินได้ตามขั้น
ตอนต่อไปนี้

6.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ของท้องถิ่น สภาพของโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง ว่า มีปัจจัยอะไรอย่างไร

6.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง พิจารณาดูว่าคำอธิบายหลักสูตร เปิดโอกาสให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการปรับเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา หรือปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือ พัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลาย หรือจัดทำสื่อการเรียนการสอน เอกสารความรู้เพิ่มเติม หรือจัด

ทำหลักสูตรเพิ่มเติม

6.3 กำหนดเป้าหมาย และจุดประสงค์การเรียน พิจารณาปัญหาและความจำเป็นของห้องถิน นำมากำหนด เป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพ ของห้องถิน

6.4 จัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือเนื้อหาหรือกิจกรรม

6.5 จัดทำแผนการสอน คู่มือครุและสื่อ ให้ตรง กับสภาพแวดล้อม ภูมิปัญญาห้องถินอย่างแท้จริง และ พัฒนานักเรียนแต่ละคนเต็มตามศักยภาพ ผู้บริหาร ครุ และนักเรียนอาจช่วยจัดทำหรือจัดหามา หรือขอความช่วยเหลือจากบุคลากรในห้องถิน

6.6 ปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรห้องถินเมื่อร่าง เนื้อหาสาระเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรนำไปทดลองใช้และ ปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์และเหมาะสมตาม เจริญarmณ์ กล่าวคือ จัดกระบวนการเรียนการสอนให้ นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมในห้องถินของตนเอง และใช้ทรัพยากรห้องถิน เข้ามา มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ มีใช้เป็นการเรียนรู้ จากครุผู้สอนเท่านั้น การศึกษาจะจะมีผลต่อการพัฒนาชีวิต อาชีพ และสังคมห้องถินอย่างแท้จริง

จากผลจากการศึกษาภูมิปัญญาจากภาคจิตกรรมฝ่าย ผู้สอน วัดจะทึ่งพระ มีประเดิมสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ข้อค้นพบภูมิปัญญา พบว่า

1.1 ภูมิปัญญาที่ແง່ອຍຸໃນภาคจิตกรรมฝ่ายผู้สอน เป็นภูมิปัญญาด้านจิตกรรม ที่มีลักษณะเป็นจิตกรรมไทย ประเพณี ดังนี้

1.1.1 จิตกรที่เขียนภาพเป็นจิตกรในห้องถิน คือ นายเคลื่อนและนายใบ

1.1.2 การเขียนภาพเขียนขึ้นตามความ ประสงค์ของเจ้าภาพ ที่เห็นว่า วัดควรมีภาพจิตกรรม ประดับประดาไว้ให้เป็นเอกลักษณ์ของการเขียนภาพ จิตกรรมฝ่ายผู้สอน

1.1.3 การเขียนภาพเป็นแบบเล่าเรื่อง มี

ลักษณะคล้ายกับม่องจากที่สูง แสดง เรื่องราวพุทธประวัติ โดยสอดแทรกภาพ วิถีชีวิตของชาวบ้าน

1.1.4 ลักษณะของจิตกรรม ใช้ศิลปะสมัยอยุธยาตอนปลายและ รัตนโกสินทร์ตอนต้น มีรูปแบบแน่น ของจิตกรรมไทยประเพณี

1.1.5 เรียนด้วยสีผุ้นผสมกาก

1.1.6 ใช้พืนที่ฝาผังห้องน้ำ ในการเขียนภาพจิตกรรม

1.2 จิตกรรมฝาผนัง วัดจะทึ่ง พระ ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธ ศาสนา ซึ่งเป็นรูปแบบของจิตกรรมไทย โบราณ ที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของ จิตกรรมไทย ดังนี้

1.2.1 เนื้อหาในพระพุทธ ประวัติ ซึ่งมีประไชน์ต่อการบำรุงส่งเสริม อันเป็นการเกื้อกูล และจารวิสพระพุทธ ศาสนา ให้สืบทอดยั่งยืน เมื่อพุทธ ศาสนาิกชนได้ฟังพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องพุทธประวัติ ภาพจิตกรรม ฝาผนังกับประเพณีอันวีดีทัศน์ให้ผู้ฟัง มองเห็นภาพ

1.2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับวิถี ชีวิตทางสังคม และประเพณีของพุทธ ศาสนาิกชน ที่สัมพันธ์กับพระสงฆ์ ซึ่งเป็น วิถีชีวิตชาวพุทธไทยแต่โบราณ เมื่อ กุลบุตรชายครอบบัว ก็เข้าสู่วัด ดังนั้น ภาพจิตกรรมฝาผนังย่อมทำให้กุลบุตร เกิดความเลื่อมใสศรัทธาภายในได้จิตสำนึก หั้งภาพพระประธานที่สูงบันไดและภาพ จิตกรรมฝาผนังที่ดึงดูดด้วยเรื่องราว เชิดชูพระพุทธประวัติ

1.2.3 เนื้อหาในเชิงวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน คตินิยม ทางความเชื่อ การดำรงชีวิตของคนในอดีต จะเห็นว่าการวางแผนผังเมือง ปรากฏอยู่ในวิหารที่มีองค์พระประฐาน ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ ที่ลึกบูรพาห่วง ศาสนา กับวิถีชีวิตของคน

2. การนำภูมิปัญญาที่ค้นพบมาเป็นแนวทางพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

การค้นพบภูมิปัญญาด้านจิตกรรมฝาผนังวัดจะทิ้งพระ เป็นภูมิปัญญาด้านจิตกรรมที่ผู้วัดจะมากำหนด เป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง “จิตกรน้อย” เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์ในการสืบทอดความเป็นจิตกรในท้องถิ่น โดยกำหนดค่าอิบ้ายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ ๒ หน่วย หน่วยละ ๑๐ ชั่วโมง แหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง คือวัดจะทิ้งพระ คือ หน่วยที่ ๑ เรื่อง รับรู้คุณค่าความงามในทศนศิลป์ และ หน่วยที่ ๒ เรื่อง ภูมิใจในท้องถิ่นของเรา

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากข้อค้นพบใน การวิจัย เสนอเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้

๑.๑ ภูมิปัญญาที่ແง່ງอยู่ในภาพจิตกรรมฝาผนัง วัดจะทิ้งพระ เกิดจากบุคคลในวัดของท้องถิ่น ดังนั้นการดำเนินการเพื่ออนุรักษ์จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับ

ศาสนา ควรรับเรื่องทำความเข้าใจกับพระภิกษุ และสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านให้รู้คุณค่า และตระหนักรถึงความสำคัญของผลงานด้านจิตกรรม ที่ต้องประดับประดาคู่กับวัดในท้องถิ่น

๑.๒ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกิดขึ้นจากการวิเคราะห์ชุมชน เพื่อให้จิตกรรม ฝาผนังคงอยู่และขยายต่อไปสถานศึกษาในท้องถิ่นทุกแห่งควรสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านจิตกรรมในท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนในท้องถิ่นได้รับรู้และเข้าใจคุณค่าของผลงานจิตกรรม ฝาผนัง ที่ปรากฏในวัด เพราะปัจจุบันจิตกรที่แสดงความสามารถด้านจิตกรรมให้ปรากฏในท้องถิ่น หายากมากขึ้น

๑.๓ องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านศิลปกรรมของท้องถิ่นประชาสัมพันธ์ มาตรการในการอนุรักษ์ศิลปกรรมทุกสาขาที่ปรากฏในอุบลราชธานี วัดทุกสถานที่ เพื่อให้ราษฎรและโบราณวัตถุในวัดคงอยู่กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๑.๔ โรงเรียนในฐานะสถาบันที่มีความพร้อมทั้งด้านคน ความรู้และทรัพยากร ควรเป็นแกนนำในการสนับสนุน ประสานการพัฒนาชุมชนระหว่างประชาชนองค์กรชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่เพื่อสร้างสรรค์ให้ท้องถิ่นเป็นชุมชนที่มีศักยภาพโดยกำหนดให้เป็นรูปธรรมในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน หลักสูตรสถานศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีส่วนในการวิเคราะห์ชุมชนก่อนการวางแผนในทุกระดับของโรงเรียน

๑.๕ ควรมีการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง โดยครูจะต้องเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนผ่าน วัฒนธรรมชุมชน และวัฒนธรรมโรงเรียน ให้เป็นวัฒนธรรมเดียวกัน เพื่อเสริมสร้างระบบคุณค่า และศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นพลังขับเคลื่อน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ให้สามารถแก้ไขปัญหา ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ของประชาชนในสังคมสมัยใหม่อย่างมีความสุข และพึงตนเองได้อย่างยั่งยืน และเชิดชูเกียรติ

ครุภูมิปัญญาไทย

๑.๖ ความมีการสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาห้องถิน บันพื้นฐานของวัฒนธรรมห้องถินและการยอมรับของชุมชน

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรจะศึกษาภูมิปัญญาที่แฝงอยู่ในภาพจิตกรรมฝาผนัง ของวัดอื่นๆ ในเขตตำบลจะทิ้งพระ และ อำเภอสทิงพระ เพื่อให้การศึกษาในเรื่องนี้ได้ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้น และสามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบในด้านที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาผลงานด้านจิตกรรมของภาคใต้

๒.๒ ควรจะศึกษาภูมิปัญญาที่แฝงอยู่ในงานศิลปกรรมอื่น ๆ เช่น งานสถาปัตยกรรมที่ปรากรูปในพระ

ราชบุเดชี หรืองานสถาปัตยกรรม ที่ปรากฏอยู่ในหน้าบันของวิหารในวัดได้วัดหนึ่ง ในเขตพื้นที่ตำบลจะทิ้งพระ และ อำเภอสทิงพระ เป็นต้น เพื่อสืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านศิลปกรรม และเป็นเครื่องหนึ่งในการอนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในห้องถิน

๒.๓ ควรจะส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และ การจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาห้องถินกับความรู้สากล

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๓๗. **ภูมิปัญญาห้องถินกับหลักสูตรที่พึงประสงค์**. กรุงเทพฯ: มปท.

พจน์นิร์ย์ เทียมศักดิ์. ๒๕๔๓. “การศึกษาปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน” วิชาการ. ๓, ๑๒ (มีนาคม ๒๕๔๓) : ๕๖-๖๙

รุ่ง แก้วแดง. ๒๕๔๑. **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : มติชน.

วิชิต นันทสุวรรณ และ จำนง แรกพินิจ. ๒๕๔๕. **แนวพัฒนาสังคมชุมชนบทใหม่บนราชธานีภูมิปัญญา และวัฒนธรรมชุมชน**. แผ่นปลิว.

อนิพัตรา หิรัญสาย. ๒๕๔๑. “ภูมิปัญญาห้องถินเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” วิชาการ. ๕, ๑๐ (ตุลาคม ๒๕๔๕) : ๑๘-๒๒.